Citace záznamu

Eliška Racková – Vojtěch Krajíček, Kostel sv. Mikuláše – Čistá, presbytář, *Renesanční a manýristické štukatérství v Čechách a na Moravě* (online databáze), https://stuky.upce.cz/node/245, vyhledáno 29. 3. 2024.

Kostel sv. Mikuláše – Čistá, presbytář

Číslo záznamu: 245

Bližší určení díla: polychromovaný otiskovaný dekor

Památkově chráněno, č. úskp: 37158/6-3032

Umístění: Klenba a klenební náběhy v presbytáři.

Datace: 1583

Čistá, kostel sv. Mikuláše, klenba presbytáře (Vojtěch Krajíček, červen 2018.

Anotace

Kostel byl vystavěn v renesančním slohu na středověkých základech a později barokně radikálně rozšířena jeho loď. Nejlépe zachovanou částí renesanční stavby je presbytář, kde se kromě malířské výzdoby (zejména ilusivní architektura sanktuária) zachovala také štuková výzdoba klenby datovaná nápisem 1583. Tu tvoří pletencové hřebínky uspořádané do ještě v podstatě pozdně gotického síťového vzorce. Jako centrální motiv nad oltářem se uplatňuje medailon s nápisem IHS a dvojice velkých „svorníků“ s erby patronů kostela. Vratislava z Pernštejna zde prezentuje starobylý zubr s řádem Zlatého rouna. Marii Manrique de Lara zastupuje místo složitého rodového erbu kastilská věž jako jeho nejcennější součást. Při restaurování v roce 2011 byla na základě fragmentů obnovena polychromie.

Abstract

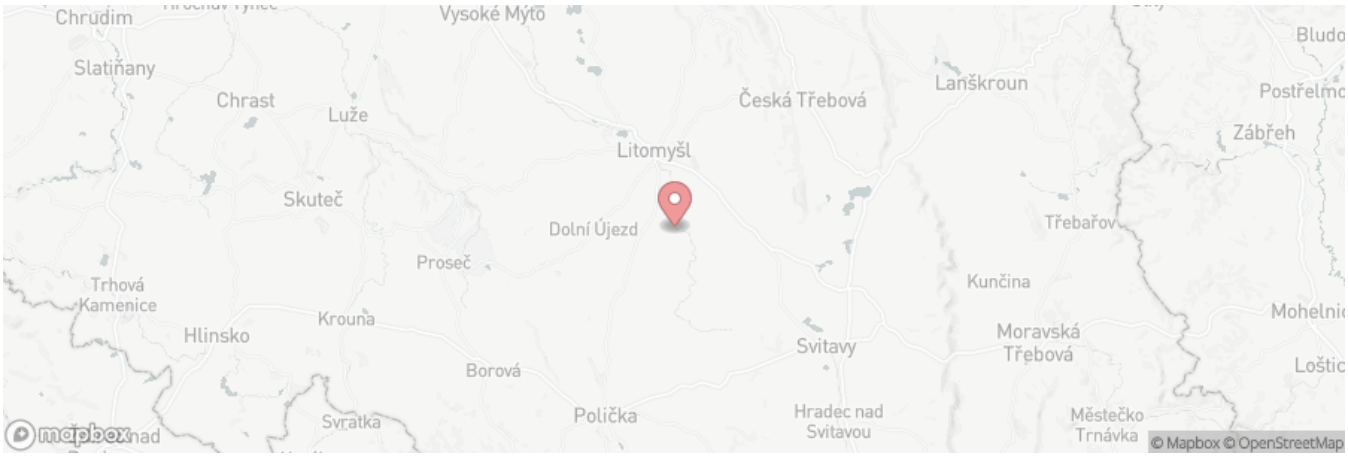
The church was built in Renaissance style on medieval grounds and later its nave was radically enlarged in Baroque style. The best preserved part of the Renaissance building is the presbytery, where, in addition to the painted decoration (especially the illusory architecture of the sanctuary), the stucco decoration of the vault dated 1583 has also been preserved. This consists of plaited ridges arranged in a still essentially late Gothic net pattern. The central motif above the altar is a medallion with the initials IHS and the coats of arms of the church's patrons. Vratislav of Pernštejn is represented here by an ancient bison with the Order of the Golden Fleece. Maria Manrique de Lara is represented by a Castilian tower as its most precious part instead of a complex family coat of arms. During the restoration in 2011, the polychrome was restored on the basis of fragments.

Kraj	**Okres**	**Obec**	**Katastr**
Pardubický kraj	Svitavy (okres)	Čistá	Čistá u Litomyšle

Ulice, čp. / č. o.

GPS

49.825713175926, 16.32873110033

Technika štuku	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
Dvouvrstvý vytlačovaný polychromovaný štuk. Zdá se, že štuk byl proveden vytlačováním z formy přímo na čerstvě nahozenou jádrovou omítku, přebytky štukové malty byly odstraněny špachtlí.	Zdá se, že štuk byl na podkladovou jádrovou omítku nanesen v jedné vrstvě. Jádro obsahuje hrubší plnivo (do 0,8 cm) a je poměrně světlé. Finální vrstva štuku obsahuje jemnou frakci plniva, je světlá (světlejší než jádro)a vykazuje velmi dobrou kohezi.	polychromie (původní (prokázané) barevné řešení) Na povrchu štuku se nyní nalézá modrá polychromie. Vzhledem k faktu, že štuky byly před restaurováním oškrábány a nebyl učiněn restaurátorský průzkum, nelze již provést relevantní stratigrafické sondy. Z provedených sond vyplývá, že první barevná úprava štuku byla modrá (nalézá se pod současnou modrou rekonstrukcí v nepatrných fragmentech). Následuje souvrství bílých vápenných nátěrů (rovněž ve fragmentech) a stávající rekonstrukce původní modré malby. Přemalba/stávající rekonstrukce je reverzibilní.	

Historické zásahy / opravy

Z povrchu štuku byly průběžně odstraňovány mladší nesoudržné nátěrové vrstvy. Štuková výzdoba byla kompletně restaurována roku 2011 Evou Vymětalovou. V severovýchodní části klenby chybí část pletencového dekoru a je nahrazena iluzivní malbou na nejmladší nátěrové vrstvě.

Prameny

Eva Vymětalová, *Restaurování klenby a triumfálního oblouku v interiéru presbyteria v kostele sv. Mikuláše v Čisté u Litomyšle*, Horní Újezd 2011 (uloženo v archivu NPÚ ÚOP v Pardubicích).

Autoři záznamu

Eliška Racková – Vojtěch Krajíček

Datum poslední změny

10.7.2023

Fotodokumentace současného stavu

Čistá, kostel sv. Mikuláše, pohled na jižní a východní stranu kostela (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

Čistá, kostel sv. Mikuláše, pohled do presbytáře kostela (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

Čistá, kostel sv. Mikuláše, klenba presbytáře kostela (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

Čistá, kostel sv. Mikuláše, štuková výzdoba centrální části klenby presbytáře (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

Čistá, kostel sv. Mikuláše, hlavička serafa (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

Čistá, kostel sv. Mikuláše, medailon s hlavou býka zobrazující erb Vratislava z Pernštejna (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

Čistá, kostel sv. Mikuláše, medailon s monogramem IHS – Jesus (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

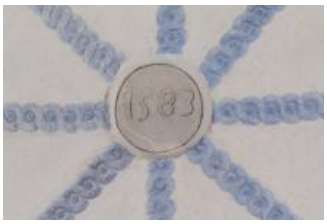
Čistá, kostel sv. Mikuláše, medailon s motivem věže zobrazující erb Manriky de Lara (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

Čistá, kostel sv. Mikuláše, hlavička serafa (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

Čistá, kostel sv. Mikuláše, svorník (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

Čistá, kostel sv. Mikuláše, svorník s datací (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

Čistá, kostel sv. Mikuláše, konzola s motivem serafa (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

Čistá, kostel sv. Mikuláše, pásové dekorace (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

Čistá, kostel sv. Mikuláše, malované sanktuárium na evangelní straně presbytáře (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

Čistá, kostel sv. Mikuláše, detail malovaného pletence na sanktuáriu (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).

Čistá, kostel sv. Mikuláše, graffiti s motivem monogramu IHS odpovídající štukovanému monogramu na klenbě presbytáře (foto Vojtěch Krajíček, červen 2018).